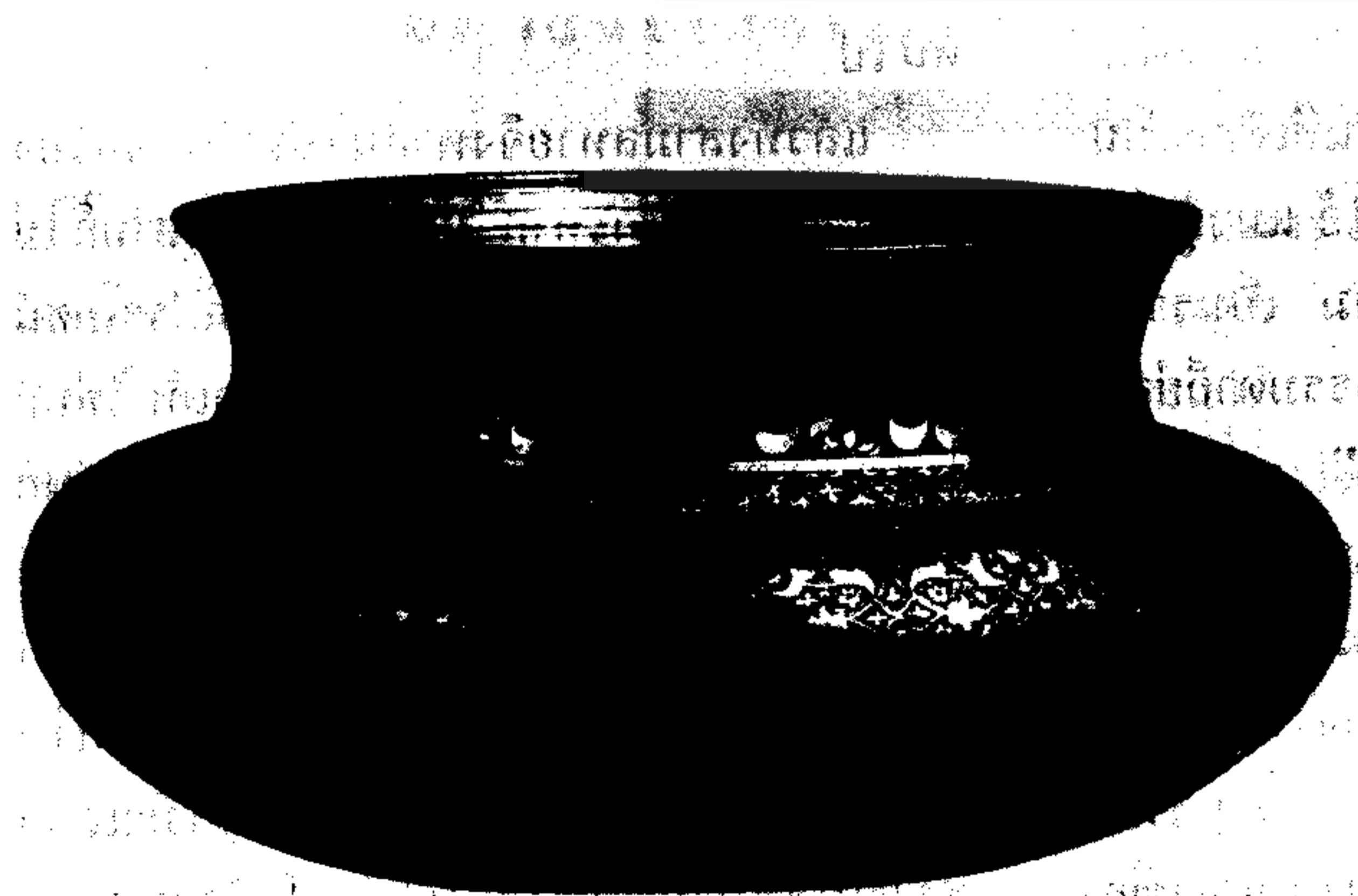

งานฝีมือของอิหร่าน

งานฝีมือของชุมชนใดก็ตาม ย่อมสะท้อนให้เห็นลักษณะทางวัฒนธรรม สังคม ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ของชุมชนนั้น ๆ ระยะเวลา มีบทบาทสำคัญมากในพัฒนาการของศิลปในภาคพื้นนั้น เพราะเหตุนี้เองงานฝีมือของสังคมทุกภาคทุกส่วนจึงแสดงถึงมรดกทางวัฒนธรรมพื้นบ้านและประวัติศาสตร์โบราณของท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของงานนั้น ๆ

เราไม่อาจจะหาร่องรอยต้นกำเนิดของงานฝีมือของชุมชนหนึ่ง ๆ ได้อย่างแม่นยำนัก เนื่องจากว่าต้นตอของงานศิลปย่อมชุกชอนอยู่ในเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันทุก ๆ วันและแฝง

อยู่ในความรู้สึกด้านสุนทรียภาพของชนกลุ่มเล็ก ๆ ด้วย เพราะฉะนั้นเราจึงอาจกล่าวได้ว่าประวัติศาสตร์ของงานฝีมือที่เก่าแก่พอ ๆ กับประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติเองนั้นก็เดี่ยวศิลปนี้ซึ่งแฝงอยู่ในรูปงานอุตสาหกรรมพื้นบ้านได้ผ่านจากคนรุ่นหนึ่งมายังอีกรุ่นหนึ่งแล้วทิ้งร่องรอยแห่งพัฒนาการและวิวัฒนาการไว้นับเป็นสิบ ๆ ปีร้อย ๆ ปี ด้วยเหตุนี้เราจึงอาจเห็นร่องรอยของ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ศิลป เศรษฐกิจ ขนบธรรมเนียมประเพณี ระเบียบแบบแผน ความเชื่อทางศาสนาและแม้กระทั่งลักษณะทางภูมิศาสตร์ได้ในตัวงานศิลปชนิดนี้

ในโลกอันหนึ่ง การขุดค้นทางโบราณคดีได้พบร่องรอยงานฝีมือของอิหร่านไปได้ไกลจนถึงยุคหินที่เดียว นั่นคือประมาณสิบถึงสิบสองพันปีนับจากปัจจุบันนี้ไป งานฝีมือของอิหร่านอย่างเช่นพรมผ้า ภาพเขียนเล็ก กระเบื้อง เครื่องใช้ เครื่องปั้นดินเผา เครื่องเคลือบ เครื่องฝังมุกฝังโลหะ ฯลฯ เคยมีชื่อเสียงไปทั่วโลกมานานแล้ว งานฝีมือเหล่านี้ได้รับการยกย่องจากทั่วโลกเป็นอย่างสูง

งานฝีมือของอิหร่านในสมัยที่ขึ้นถึงระดับสูงสุดนั้นมีอิทธิพลต่อประเทศเพื่อนบ้านอย่างกว้างขวาง มีบันทึกอยู่ในประวัติศาสตร์ว่าช่างฝีมือและปฏิมากรชาวอิหร่าน ได้ย้ายถิ่นฐานไปอยู่ในอาณาจักรมัวร์ยัน (MAURYANI) คือในศตวรรษที่ 6 ถึงที่ 3 ก่อนค.ศ.ใน

นักประวัติศาสตร์และนักโบราณคดีเชื่อว่าอารยธรรมของอิหร่านซึ่ง

รู้จักกันดีในประวัติศาสตร์ในนามของเปอร์เซียนี้เป็นอารยธรรมที่เก่าแก่ที่สุด

อินเดีย) ความละม้ายคล้ายคลึงกันอย่าง น่าสะดุดใจของแบบอย่างปฏิมากรรม โดยเฉพาะรูปสิงห์บนเสาของกษัตริย์ อโศกและรูปสัตว์ต่าง ๆ ที่อยู่ตามราว ประตูstupaiใหญ่แห่งเมืองสัจฉิฝ่ายหนึ่ง กับแบบอย่างของปฏิมากรรมซึ่งใช้อยู่ที่เมืองเปอร์ซิโปลิสในอิหร่านอีกฝ่าย หนึ่งนั้นพิสูจน์ให้เห็นอย่างพอเพียงแล้ว

หรือมิฉะนั้นก็ต้องมีชาวอิหร่านเกี่ยวข้อง อย่างใกล้ชิดอยู่กับการสร้างนั้น

งานฝีมือ ในสมัยหลัง อิสลามเข้ามา

หลังจากอิสลามเข้ามาในอิหร่าน

อิสลามมาเป็นลักษณะแบบอิสลาม ใน ระยะเวลาที่เราจะให้เห็นลวดลาย ตกแต่งของราชวงศ์อิหร่านสมัยก่อน อิสลามอยู่ร่วมกับลวดลายแบบอิสลาม และตัวอักษรแบบคูฟี

นับแต่นั้นมางานฝีมือของอิหร่าน ก็มีลักษณะประจำตัวใหม่ ความงาม วิจิตรของงานฝีมืออิหร่าน ซึ่งมีพื้นหลัง

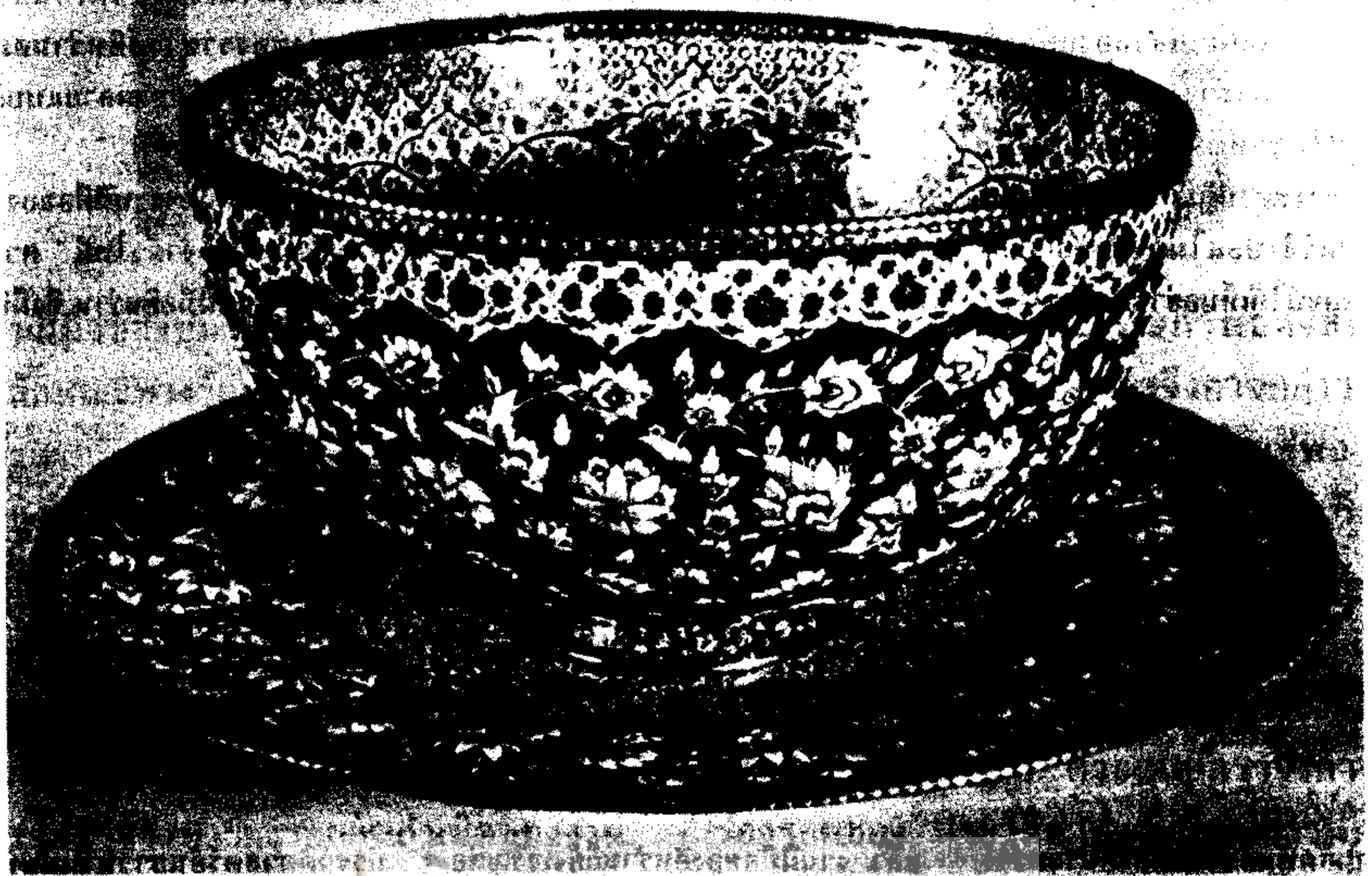
ว่ามีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่าง อินเดียและอิหร่านในสมัยนั้น ในเรื่อง ของศิลป งานฝีมือและวัฒนธรรม นัก โบราณคดีหลายคนมีความเห็นว่าทิวเสา รูปหัวสิงห์ที่เมืองสารนาทซึ่งสร้างขึ้น ในสมัยกษัตริย์อโศกซึ่งบัดนี้ใช้เป็น สัญลักษณ์ประจำชาติของอินเดียนั้นถูก สร้างขึ้นโดยช่างฝีมือชาวอิหร่านเอง

แล้ว งานฝีมือของอิหร่านก็ยังเจริญต่อ ไปอย่างราบรื่นและ ได้รับสายเลือดใหม่ มาภายใต้อิทธิพลของวัฒนธรรมอิสลาม ถือกันว่าช่วงเวลาตั้งแต่ปลายราชวงศ์ ซาสะนิด ไปจนถึงถึงระยะของราชวงศ์ เซลญุก (ศตวรรษที่ 8 ถึงที่ 10 แห่งค.ศ.) เป็นช่วงเวลาแห่งการค่อย ๆ เปลี่ยน- แปลงของศิลปจากลักษณะแบบสมัยก่อน

ประวัติศาสตร์อันยาวนานนับพัน ๆ ปี ผสมผสานเข้ากับความสละสลวยประณีต บรรจง ซึ่งได้รับการคล้อยจากความคิด อันละเอียดอ่อนมาจากลักษณะนิยม ความลึกลับแบบอิสลาม

การผสมผสานอย่างประหลาดของ วัฒนธรรมทั้งสองนี้เข้าด้วยกันทำให้งาน ฝีมือของอิหร่านพุ่งขึ้นสู่ความสมบูรณ์

อันสูงส่ง ลีโอ บรอนสเทนได้เขียนไว้ในบทความของเขาที่ชื่อ "งานฝีมือศิลปะของประชาชน" ว่า "...ในบรรดาความสำเร็จหรือการประดิษฐ์ทางศิลปะทั้งหมดของอิหร่านอิสลามนั้นมีความพยายามที่จะได้บรรลุถึงการผสมผสานกันอย่างสมบูรณ์ระหว่างแนวทางที่ต่อต้านกันทางประวัติศาสตร์สองทาง... การผสมผสานนั้นปรากฏเป็นความรุ่งเรืองของสีสรร ความชดช้อยของเส้นสาย ความสดใสอันน่าชื่นชมของการทำให้กลมกลืนกัน ลักษณะแห่งความลึนท้าง ถูกห้อมล้อมด้วยบรรยากาศแห่งความสงบยอมตนซึ่งทำให้มันดูลึกซึ้งและเป็นมนุษย์มากยิ่งขึ้น สิ่งนี้อาจจะเป็นพรหมเป็นภาพเขียนขนาดเล็ก เป็นกำแพงหรือว่าเป็นหม้อไหอะไรก็ได้"

ศิลปอิหร่านอิสลามได้ก้าวข้ามขอบเขตทางภูมิศาสตร์แห่งประเทศไทยต้นกำเนิดของมันออกไปในแบบที่ไม่เคยมีมาก่อน ตัวอย่างเด่น ๆ ของปรากฏ

การนี้อาจพบได้ในอินเดียอย่างเคยคือภาพเขียนขนาดเล็กอันเต็มไปดด้วยสีสรร ศิลปะการประดิษฐ์ตัวอักษร การปิดทองและการเย็บปกหนังสือในรูปแบบเดิมของอิหร่านซึ่งมีการผสมผสานอยู่ในอินเดียซึ่งเป็นดินแดนที่เต็มไปดด้วยวัฒนธรรมอันอุดมสมบูรณ์เป็นอย่างยิ่งพร้อมด้วยลักษณะทางสุนทรียภาพและวัฒนธรรมอินเดีย เป็นผลให้สไตล์ของศิลปอันงามเลิศเกิดขึ้นและขึ้นไปจนถึงจุดสูงสุดในสมัยราชวงศ์สเลฟและโมกุล ฝ่ายชาวอิหร่านซึ่งตกอยู่ภายใต้อิทธิพลแห่งความบันเทิงใจแห่งความงดงามและวิจิตรศิลป์ที่มีอยู่หลากหลายของพี่น้องชาวอินเดียก็ได้เปิดประตูต้อนรับงานฝีมือของอินเดียและนำสิ่งเหล่านี้ไปใช้อย่างดีและกว้างขวางยิ่งในประเทศของตน การผสมกลมกลืนกันทางวัฒนธรรมนี้ทั้งร่องรอยให้เห็นอยู่อย่างชัดเจนในความคล้ายคลึงกันในรูปฟอร์ม ในพิธี

การในขนบธรรมเนียม ในเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายและงานฝีมือของประเทศทั้งสองในเนื้อที่บางแห่งเช่นที่แคว้นราชสถานในอินเดียและแคว้นบาลูซิสถานในอิหร่านเป็นต้น

นายอินดีอย่างซึ่งที่ศิลปและงานฝีมือแบบเดิมของอิหร่านยังเจริญงอกงามอยู่โดยรักษาความวิจิตรอ่อนช้อยหรูหราเต็มไปดด้วยรสนิยมให้คงอยู่เป็นอย่างดี นายอาร์เธอร์ อัฟแซน ไปป์ผู้ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งเป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียงและเป็นผู้นิยมงานศิลปะของอิหร่านได้กล่าวไว้ในบทสัมภาษณ์เมื่อปี 1979 ว่า

"แม้กระทั่งทุกวันนี้ชาวเปอร์เซียก็ยังเป็นเอกในเรื่องสีสรรที่ละเอียดปราณีตชัดเจนและสดใสเหมือนเพชรอยู่ ดังจะเห็นได้ในภาพเขียนขนาดเล็กสมัยใหม่รวมทั้งพรหมผืนแบน ๆ ของพวกเขา รวมทั้งงานฝีมืออย่างอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมากด้วย"

งานฝีมือของอิหร่านในปัจจุบัน

งานฝีมือเป็นงานอุตสาหกรรมส่วนหนึ่งที่นอกจากจะมีบทบาทสำคัญในเศรษฐกิจของสังคม แล้วยังมีคุณค่าทางวัฒนธรรมอย่างใหญ่หลวงและสะท้อนให้เห็นความลึกซึ้งของวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณี แบบนิยม และความคิดความเชื่อของชาตินั้น ๆ ด้วย

เมื่อต้นศตวรรษที่ 20 เมื่อสินค้าของยุโรปได้เข้ามายังตลาดของอิหร่านนั้น ศิลปะเก่าแก่อันงดงามและงานอุตสาหกรรมอันมีค่าก็ตกต่ำลง ส่วนใหญ่เป็นเพราะขาดการสนับสนุนทางการเงินและความอุปถัมภ์จากรัฐบาลรวมทั้งความยากจนของตัวช่างฝีมือเอง เพราะเหตุนี้เองงานอุตสาหกรรมฝีมือซึ่งเคยมีบทบาทอย่างสำคัญในการพัฒนา

ประเทศในด้านความอุดมสมบูรณ์ด้านวัฒนธรรมและการพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจจึงได้หมดความมั่นคงลงไปมาก

ในปี 1964 ได้มีมาตรการบางอย่างเกิดขึ้นเพื่อฟื้นฟูศิลปชนิดนี้ขึ้นเป็นครั้งแรก ได้มีการจัดตั้งศูนย์กลางงานฝีมืออิหร่านขึ้น ต่อมาภายหลังก็ได้มีศูนย์เช่นนี้ตั้งขึ้นมาอีกหลายแห่งและได้มีความพยายามที่จะฟื้นฟูงานศิลปพื้นเมืองของทุก ๆ ท้องถิ่นขึ้น

องค์การมรดกทางวัฒนธรรมแห่งอิหร่านเป็นศูนย์เช่นนั้นแห่งหนึ่งซึ่งได้รับการจัดตั้งขึ้นในอิหร่าน องค์การนี้ซึ่งได้เปิดโรงงานและศูนย์ฝึกงานขึ้นมากมายในส่วนต่าง ๆ ของประเทศเพื่อรักษาและบูรณะศิลปอิหร่านนี้ได้ดำเนินงานอย่างใหญ่โต ผลแห่งความสนใจ

อย่างจริงจังที่มีต่องานอุตสาหกรรมนี้และนโยบายลงทุนอย่างเสรีที่ใช้เพื่อปรับปรุงงานประเภทนี้ในเร็ว ๆ นี้ทำให้งานฝีมือของอิหร่านและช่างฝีมืออิหร่านกลายเป็นที่ต้องการเป็นอย่างมากทั้งในและนอกประเทศ

ในปัจจุบันนี้โรงงานที่ผลิตงานฝีมือชนิดต่าง ๆ อย่างเช่นเครื่องเคลือบดินเผา งานแกะสลัก การทำพรม การทอผ้าห่ม ผ้ายกดอกและงานกระเบื้องกำลังทำงานอยู่อย่างนำขึ้นชม ภายใต้การดูแลของกระทรวงวัฒนธรรมและการแนะนำอิสลาม ในโรงงานเหล่านี้ครูเก่ง ๆ ที่มีความสามารถในงานช่างนานาชนิดเป็นจำนวนมากได้รับการว่าจ้างมาฝึกงานให้แก่บรรดาผู้ที่ต้องการมีความเชี่ยวชาญในงานฝีมือชนิดต่าง ๆ คนเหล่านี้ได้ใช้ความสามารถทางสร้างสรรค์ให้เป็นประโยชน์อยู่ที่นี่และได้ผลิตงานชิ้นเอก ๆ ของพวกเขาขึ้นมาซึ่งบางชิ้นก็ได้รับการรักษาไว้ในพิพิธภัณฑ์ศิลปแห่งชาติและห้องแสดงศิลปตกแต่ง

นายลีโอ บรอนสเตนได้เขียนเกี่ยวกับการฟื้นฟูงานฝีมือของอิหร่านไว้ในบทนำของหนังสือของเขาคือการสำรวจงานฝีมือของอิหร่านว่า "อิหร่านได้ให้กำเนิดแก่รูปแบบแห่งสุนทรียภาพอันมีเอกลักษณ์โดยไม่รู้ตัว เป็นเรื่องของอิหร่านที่จะต้องหาสิ่งนั้นให้พบอีกแต่ต้องเป็นไปด้วยความรู้สึกตัวอย่างเต็มที่"

ขณะนี้กำลังมีความพยายามที่จะฟื้นฟูความรุ่งโรจน์ของอิหร่านในด้านศิลปอยู่อย่างเต็มที่และเป็นที่หวังกันว่าในไม่ช้างานฝีมือของอิหร่านพร้อมด้วยพรมเปอร์เซียอันสวยงามอันเป็นที่รู้จักกันดี งานเครื่องเคลือบดินเผาอันละเอียดประณีตและกระเบื้องที่มีสีสันสวยงามจะเป็นที่นิยมชมชอบของผู้ที่รักงานศิลปทั่วโลก

